СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПО[illegible]ОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В [illegible] ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 303. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 30. грудня, 1924. VOL. XXXII. No. 303. Jersey City, N. J., Tuesday, December 30, 1924. THREE CEN[illegible]

Заходи коло покінчення май[illegible]ського страйку.

ВИЛКС-БАРЕ, Па., 27. грудня. — Юнійні провідники відбули ту[illegible] 1,300 робітниками вуглевої копальні Андервуда, щ[illegible] до Пенсилвенійської Вуглевої Компанії, та перекона[illegible]кинути непризнаний майнерською юнією страйк.

Сей факт уважають доказом, що незадовго й решта страйкарів верне до роботи. Про саме свідчить і те, що в Питстоні не відбулися заповіджені збори страйкарів.

ХВАЛИТЬСЯ ВАЖНИМ ВИНАХОДОМ.

МИНЕАПОЛИС, Минесота, 27. грудня. — Др. Роберт Ґрін, заступник професора на місцевому Минесотському університеті, подав до публичного відома, що він відкрив плин, в якому розвиваються так звані ультра-мікроби, які вбиваються мікроби (заразки недуг).

Ультра-мікробами Ґрін називає такі малі мікроби, що їх не видно навіть при помочи найбільше побільшуючого шкла.

ДЕ ПРИЧИНА НЕДОБОРІВ ПОЧТОВОГО УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН, 27. грудня. — Товариство Властителів Видавців Ґазет подало конґресови свої думки про намірений закон про підвисшенне почтових оплат. В сій заяві Товариства старається доказати, що уряд має недобори в почті через те, що він доручує на селах почту понизче коштів доручення.

ФАРМЕРИ ПРОСЯТЬ УРЯД О РАТУНОК.

ВАШИНҐТОН, 27. грудня. — Ріжні фармерські орґанізації віднеслися до уряду, щоби він постарався, щоби анґлійський уряд змінив свої обмеження проти привозу до Анґлії заграничної картофлі.

КОШТИ ВИКОНУВАННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 27. грудня. — Після обчислення уряду, предложеного конґресови, уряд видав досі на виконуванне прогибіції понад 62 міліони долярів.

Першого року прогибіції уряд видав був на сю ціль три міліони і три чверти міліона, а на слідуючий рік уряд хоче дістати від конґресу суму 11 міліонів. Значить, кошта прогибіції не зменчаються, а з року на рік збільшаються.

ДАЮТЬ МИРОВУ НАДГОРОДУ АНҐЛІЙСЬКОМУ ПОЛІТИКОВИ.

НЮ ЙОРК, 28. грудня. — Фундація Вудрова Вилсона вручила нині анґлійському політикови Сер Робертови Сесилови річну мирову надгороду фундації за його працю коло заведення межинародного мира.

Надгорода виносить 25,000 долярів. Роберт Сесил спеціяльно приїхав з Анґлії, щоби власноручно взяти надгороду. На обіді, уладженім на його честь, він вихвалював працю Лиґи Народів, як найголовнійшого чинника для заведення межидержавного мира.

ПРОГИБІЦІЙНА БОРОТЬБА В ПЕНСИЛВЕНІЙСЬКІЙ ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

ГАРИСБУРҐ, Па., 27. грудня. — Питанне вибору президента в палаті послів стейтової леґіслятури дало нагоду до боротьби межи „сухими" й „мокрими".

Стейтовий ґубернатор Пиншо попирає очевидно „сухих" і острими словами картає „машину" „мокрих".

ЧИСЛО СЛУЧАЇВ ТИФУ ЗМЕНЧИЛОСЯ.

НЮ ЙОРК, 27. грудня. — Міський уряд здоровля подає до відома, що число нових тифусових занедужань за послідний тиждень зменчилося.

Торговці устриць внесли до уряду міста протест проти осторог уряду здоровля перед устрицями. Торговці кажуть, що устриці не мають тифусових заразків.

МЕКСИКО ВЖЕ НЕ ХОЧЕ АМЕРИКАНСЬКОГО КАПІТАЛУ.

МЕКСИКО, 27. грудня. — Мексиканський президент Каєс заявив, що він вважає першим обовязком нового уряду довести до порядку фінансовий стан краю. Президент каже, що Мексико вже не буде старатися о заграничну позичку, але буде пробувати йти власними силами.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

БОСТОН, Месечузетс, 27. грудня.— Перед місцевим судом розглядано нині прикру родинну траґедію, в якій син Джан Джексон пострілив свого батька з револьвера.

Батько хотів дістати від суду варант на сина, але як він признався судді, що він почав сваритися в пяному стані зі своїм сином за те, як треба видавати гроші, а відтак кинувся з ножем на сина, суддя признав, що син поступив в самообороні та відмовив видати варант.

ОСТОРОЖНО З ҐАЗОМ.

НЮ ЙОРК, 27. грудня.— Від світляного ґазу погибло нині в сьому місті 8 людий.

В одному випадку згинуло двоє людий, видно неуважних в ґазом через те, що вони були запиті святочним „ґучом". В других случаях люди були неуважні з ґазом, який через сильні морози може погаснути.

Ні в одному случаю поліція не припускає самогубства.

ВЕЛИКІ ПОХОРОНИ ЖЕРТВ СВЯТОЧНОГО ПОЖАРУ.

ГОБАРТ, Оклагома, 27. грудня. — Нині відбудеся масові похорони жертв пожару шкільного будинку во свято Різдва. В один спільний гріб зложено 20 жертв разом.

[illegible]огорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ХТО МАЄ НАЙБІЛЬШІ РОДИНИ?

Вашинґтон, 28. грудня. — Після обрахунків уряду над величиною родин та відношенню сеї величини до професії та зарібків батька родини, показалося, що найбільші родини мають майнери, хоч вони мають розмірно дуже низькі зарібки. Найменчі родини за те мають актори та лікарі.

СМЕРТЬ ДІТИЙ В ОҐНІ.

Кадо, Оклагома, 29. грудня. На недалекій Фармі Тейлора погибло підчас пожару фарми 4 дітий сього фармера.

Пожар вибух з невідомої причини на першім поверсі. Діти спали на другім поверсі, і родичі не могли через полумінь добитися до дітий та вратувати їх.

КУ-КЛАКС-КЛЕН ЗНОВУ РУХАЄТЬСЯ.

Биґґемонт, Ню Йорк, 28. грудня. — Бачучи, що нюйорський стейтовий закон проти тайних товариств таки вдержується, провідники Клена почали демонстрації за скасованнем закона, який приказує всім тайним орґанізаціям подавати до уряду спис членів. В місті Порт Вашинґтон на Лонґ Айленд закаптурені Кленсмени брали участь в похороні одного помершого члена Клена та запалили на його гробі великий хрест.

КОМНЕЗАМИ.

Комітети незаможних селян нараховували на день 1. вересня ц. р. 795.033 членів, комуністів між ними всього 4.5 прц. В комітетах працює 10.092 платних робітників, на утримання яких потрібно на рік 2,594.138 карб. В сільських радах було минулого року 49 процент комнезамів, цього року число це збільшилося. До кооперативів належить 298.907 комнезамів. Колективних господарств, які складаються переважно з членів комітетів незаможних селян, нараховується 5.494, комуністичних 240.

БОЙКОТ ТЕАТРУ СТАДНИКА

Сими днями в українському театрі у Львові мав місце такий інцідент. При відкриттю занаси присутні в театрі студенти тайного українського університету виступили з шумною вимогою зняти зі сцени артиста К., який був вписаний до польського львівського університету. Куртина закрилася. Для залагодження справи до студентів вийшов директор театру Й. Стадник, який звернувся до демонстрантів по польськи і викликав поліцію. Студенти крикнули на салю: „Хто Українець, той опустить салю!" З театра вийшли всі. Театр оголошено під бойкотом. Артист К. подав заяву про реґабілітацію.

БЕНЕШ ПРО СЛАВЯНСЬКУ ПОЛІТИКУ.

На конґресі чесько-словацької соц. партії відчитають реферат мін. загр. справ Бенеша. Бенеш заявляє, що тепер Чехословаччині наспіла пора навязати диплом. зносини з СРСР. Відкидає передвоєнну концепцію славянської політики, що кермувалася зглядами на царську Росію і все була осідком реакційних елементів. Нинішна славянська політика мусить бути инша. Чехословаччина не хоче слявянську політику лучити з русофільською. Польща доволі велика держава, що до населення й території, має неполагоджені справи з Росією. Чехословаччина не хоче бути в неприязни з Польщею. Розвязку неполагоджених польсько-російських справ оставляє Чехословаччина цим державам.

САМОГУБСТВО ПОЛЬСЬКОГО СТАРШИНИ.

У Варшаві позбавив себе життя підполковник Пташиньскі, шеф квартирного відділу в інтендантурі.

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ

КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗА НА РІК 1925

ЦІНА - - - - - 50 ЦНТ.

КАЛЕНДАР ТОВ. ПРОСВІТИ ЗІ ЛЬВОВА - - - - 75 Ц.

СТІННИЙ КАЛЕНДАР . . . 30 Ц.

(З портретом Ів. Франка, Драгоманова і з памятником Богдана Хмельницького у Киві, з українськими вишивками).

ЗАМОВЛЕНЯ СЛАТИ ДО:

SVOBODA
83 GRAND STREET,
JERSEY CITY, N. J.

ЗАМОВЛЯЙТЕ НА СВЯТА

КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ

зі желанями .... 35 ц.

Пост Картки гарно викінчені .... 5 „

Листовий Папір зі желанями Рождества Христ. 10 „

Листовий папір з віршами до: Тата, мами, сестри, брата, жінки і родичів 10 „

Картки вишивані (веселих Свят) .... 15 „

Картки вишивані, у формі книжочки з віршом .... 25 „

Замовлення разом з належитістю моні-ордери або марки, слати до:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНІЗАЦІЯ РАДАПАРАТУ В ХЕРСОНЩИНІ.

Окружний виконком сконстантував, що орґанізація радянського апарату йде мляво. Особливо кепсько проводиться справа в установах Народнього звязку. Богато службовців, а навіть відповідальні робітники ставляться до українізації недбало і не вивчують української мови. У деяких установах нібито ведеться діловодство по українськи, але тільки для виду. Н[illegible]у більшість урядників у[illegible]нської мови не знає. Виконком ухвалив ужити енерґійних заходів для переведення українізації. Співробітників, що ухилятимуться від вивчення української мови, звільниться з посад. Ухвалено також в найкоротшім часі остаточно зукраїнізувати весь низовий апарат.

ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ І ЙОГО ПРИВАТНІ ПІДПРИЄМСТВА.

Велику сензацію викликала в Парижі книжка еспанського кандидата до надгороди Нобля Бляска Ібанеса, видана рівночасно в французькій, анґлійській та еспанській мові. В тій книжці яка посвячена еспанському королеви Альфонсови, скидає автор на короля відповідальність за усі надужиття і жорстокости еспанського уряду, при чому сам король фіґурує там, як зрадник батьківщини. Ібанес закидує Альфонсови, що він підчас великої війни займався шпіонажею в користь Німеччини, хоча й ненавидів Вільгельма II. і готов був шкодити Гогенцолернам як тільки міг. Король Альфонс має бути головним акціонером корабельного підприємства та з транспортів і достав для Марока тягне великі зиски. Тому то він вимушує на уряді рішення дальшого ведення війни в Марокку, де заанґажовані його особисті капітали. Автор закликає Еспанію, щоб вона поставила свого короля перед суд і засудила його на смерть.

ПОЖЕЖА В СТАРИХ ПИВНИЦЯХ ПІД ЛЬВІВСЬКИМ РИНКОМ.

В одній із споконвічних пивниць, що міститься під львівським ринком, принaлежних до камениці під ч. 48. занялася на днях пожежа. Зайнялося старе від літ нагромаджене дрантя. Візвані пожарники потушили огонь, але чотирох з них занедужало наслідком зачадження.

БАНДИ НЕ ПЕРЕВОДЯТЬСЯ.

До харківських „Вістей" з 22. падолиста доносять з Чернигова, що на Чернигівщині зліквідовано банду отамана Дейнеки. Банда робила напади на сільські ради і радянські господарства. Самого Дейнеку під час ліквідації забито.

Аліянти ухвалюють зломити постанову версайського договору.

ПАРИЖ, 28. грудня. — Аліянтська конференція амбасадорів", які представляли правительства Анґлії, Франції, Японії, Італії і Бельгії, відбула тут вчера нараду, на якій потвердила рішенне французького й анґлійського правительства, що Анґлія не має ще виповнити постанови версайського мирового договору іне усунути дня 10-ого січня, 1925, свого війска з німецького міста Кельну й округа.

В середу та „конференція амбасадорів" повідомить про се Німеччину, заявляючи, що причиною сеї постанови є се, що Німеччина ще досі не перевела у себе повного розоруження.

(Аліянти скликують ту славетну „конференцію амбасадорів" тоді, як їм треба приняти якусь нечисту постанову, як наприклад ся, або з 14-ого березня, 1923, про передачу Галицької України під польську окупацію).

„ПЕРЕКОНУЮТЬ", ЩО НЕ МАЄ РАЦІЇ.

ПАРИЖ, 28. грудня. — Тутешній німецький амбасадор др. фон Геш запротестував проти ломання аліянтами версайського договору, кажучи, що се обман казати, що Німеччина не розоружилась, бо вона цілком розоружена.

Та аліянти старались його „переконати", що вони дійсно найшли в Німеччині оружє, і що тому вона ще не розоружена.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ПОСТАНОВУ АЛІЯНТІВ.

ЛОНДОН, 28. грудня. — Голоси анґлійської преси у справі рішення аліянтської „конференції амбасадорів" поділені. Одні ґазети проти сеї постанови; другі оправдують її. До останніх прилучився і Таймс.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО АЛІЯНТСЬКУ УХВАЛУ.

БЕРЛІН, 28. грудня. — Німецька преса приняла з обуренем відомість про аліянтську постанову зломити версайський „мировий договір".

Вона каже, що сей договір обовязує аліянтів тільки тоді, коли вони з цього користають.

КЕРЕНСЬКИЙ І БОЛЬШЕВИКИ.

БЕРЛІН, 28. грудня. — Деякі ґазети подали були вістку, буцімто бувший російський премієр Александер Керенський поєднався з большевицьким урядом в Росії і думає про поворот.

Довідавшись про се, заявив Керенський, котрий від якогось часу живе тут, що се злобна видумка і підла брехня.

Він сказав до одного ґазетного репортера:

„Можете заперечити сю вістку рішучо і в як найбільше драматичний спосіб. Все можливе на світі, кромі того. Я навіть не думав би про поєднанне під жадними ані тепер ані в будуччині, ані тут на землі ані на тому світі".

НЕ ЗАШКОДИВ КОРОЛЕВИ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 28. грудня. — Аґітація еспанського письменника Вісента Бляска Ібанеца проти короля Еспанії Альфонса XIII. осягнула цілком противні наслідки аніж він і горстка републиканців у Еспанії сподівались.

Брошурку Ібанеца проти короля і проти військової дирекcategory торії заборонила еспанська влада, але вона яко заборонена ще більше поширилась, та викликала ворожнечу не проти короля а проти Ібанеца.

Цілі міста засипають тепер короля заявами льояльности і протести проти заграничної аґітації проти пануючої династії.

Републиканців в Еспанії лише маленька горстка, а і вони тепер бачать, що аґітація проти короля не підірвала його, тільки скріпила.

БУРЯ НАВІСТИЛА АНҐЛІЮ І ФРАНЦІЮ.

ЛОНДОН, 28. грудня. — Анґлію і Францію навістила страшна буря, яка спричинила дуже богато шкоди.

ПОВСТАНЦІ ПОБІДИЛИ.

РИМ, 28. грудня.— З Альбанії повідомляють, що повстанці побідили на цілій лінії.

Їх провідник Ахмед Зоґу оголосив уже свою владу і повідомив про се італійського посла в Дураццо.

ІТАЛІЯ ПРОТИ СЕРБІЇ.

РИМ, 26. грудня. — Італія вже явно виявляє невдоволенне ізза того, що Сербія післала свої банди до Альбанії, щоб там робили „революцію".

Італійські урядовці кажуть, що Серби хотять запанувати над Альбанією, щоб через неї дістатись до Адрійського моря. На се, кажуть вони, Італія ніколи не згодиться і вона мусить вмішатись до албанського спору та виперти з Альбанії Сербів.

МУССОЛІНІ ЩЕ РАЗ „ЗМІНИВ ПОГЛЯД".

РИМ, 26. грудня. — Як відомо італійський премієр недавно заявив, що годиться на реформи виборчої ординації до парляменту Італії і на розписанне нових виборів уже на основі нового закона. По виборах, казав він, коли програє, уступить.

Ся його заява викликала радість у його противників, котрі вже снували пляни про зміну влади в Італії і висували своїх кандидатів на премієрів і членів кабінету.

Одначе рівночасно вона викликала невдоволенне і спротив у фашистів.

Н[illegible]авшись галасу фашистів, Муссоліні тепер каже, що він ані не спішиться з виборчою реформою, ані з розписанием нових виборів, які загалом не думає уступити.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДАЛІ ДО ЮВИЛЕЙНОЇ ПРАЦІ

Гр. Йосиф Приймак, секретар 320-ого Відділу Українського Народного Союза присилає нам таку ювилейну дописъ з Болтимора, в стейті Меріленді:

„Кілько разів читаю Свободу, то все находжу дописи з усіх закутків Америки, але не від нас з Болтимора. Здавалобся, що в нас українське життя завмерло. Немовби ми спали тяжким сном непробудним.

„Однак так воно не є. Наша громада росте щораз більше. І Братство св. Тройці, відділ 320. Українського Народного Союза, теж постійно росте в силу.

„Передімною лист з Головної Канцелярії Українського Народного Союза, допера що надісланий в справі Ювилейної Кампанії. І тут на сторінках нашої часописи Свободи ділюся з Вами, браття Союзовці, враженнями, котрих я дістав по прочитанню. В першу чергу заявляюсь за признанием Головним Урядникам Українського Народного Союза за їх щиру працю в ювилейній кампанії. На мою думку, ся кампанія принесе тільки добра нашій організації, що її варта булоби продовжити хочби й ще на два місяці. Ми дійсно що лиш тепер зачинаємо як слід приєднювати нових членів.

„Наш відділ проголосив ювилейну кампанію в честь нашого помершого члена Гриня Сильвестра. Це був перший член, що був помер від часу заложення в Болтиморі відділу 320-ого. Це був патріот, котрий своїм привязанием і любовію до нашого Братства св. Тройці, відділу 320-ого Українського Народного Союза записав себе глибоко в нашій памяти. Тиждень від 28. грудня 1924. року до 4. січня 1925. буде тижнем бл. п. Гриня Сильвестра.

„Отже, браття союзовці відділу 320-ого, кличу до Вас: До Праці. І ще раз до праці. Запишіть страту нашого покійного брата Гриня Сильвестра хотяй трийцятьма новими членами в память цілого Українського Народного Союза. Подаймо адреси знакомих нам людий, які ще не вписалися в Український Народний Союз, або до мене, на 3300 Гудсон стріт, або до Головної Канцелярії Українського Народного Союза."

В той спосіб робиться організаційну роботу. Пора вже нам кинути наші роздори, сварки й лайки. Покажім тепер роботою, що ми вміємо зробити для збільшення сили нашого народа.

Не критикуймо й не лаймо себе навзаємно, але гуртовою працею йдім до збільшення гуртової сили цілої громади. Кинько старий наш звичай вишукувати один на другого все що найчорніше, а почнім дивитися, що в нас є доброго. Є й межи нами люди, які можуть світити другим гарним приміром. Берім їх собі за примір. Приймаймо їх заслуги. Память їх заслуг не зменчить наших заслуг. В імя заслуг великих покійників-організаторів старайомся ми працювати для добра всеї громади, для добра нашої великої організації.

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА ШКОЛА

Дня 1-ого падолиста, 1924, закінчився курс навчання в українській кооперативній школі в Йозефові, в Чехо-Словаччині, яку оснувала українська Село-Спілка.

Іспити відбулися у днях від 27-ого до 29-ого жовтня. В склад іспитової комісії входили: голова іспитової комісії представник міністерства хліборобства інж. Урбанек, представник мін-ва закордонних справ консулярний секретар Хроуст, представник Головного Комітету Укр. Село-Спілки др. С. Ріпецький і професори кооперативної школи. Іспит витримало 63 особи. З них інструкторів-кооператорів 17, а решта на книговодців і кооператорів-практиків.

З ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ

Губернатор Підкарпаття др. Антін Бескид їздив до Праги, де був на авдієнції у президента Масарика і відбував конференції з премієром міністрів Швеглою, з міністром закордонних справ д-ром Бенешем і другими.

Предметом розмов було вирішення румунсько-чеської границі, хірургічний павільон в Мукачеві, шпиталь у Рагові, а головна річ питання про мову на Підкарпатській Руси. Як відомо, др. Бескид прихильник общерускої мови, а ворог українського „наречія". В Празі має бути окрема комісія для вирішення азикового питання на Підкарпаттю. „Вирішують", що вже давно вирішене самим життєм. Руське населення на Підкарпаттю говорить руською (українською) мовою, котра має деякі свої окремішности, спричинені географічним положенем (стіна Карпат, котра ту вітку українського народу ділить від решти України) і історично-політичними обставинами, але та мова так подібна до російської як німецька до швецької, або польська до чеської. Се не російська, лиш українська мова, або як там кажуть руська. І в Галичині колись Українці називали себе Русинами, а свою мову руською, але нікому, хто ще має здоровий розум, не прийде до голови казати, що се мова російська.

ВИБОРИ В НІМЕЧЧИНІ

В неділю, 7. грудня, відбулися вибори до німецького Reichstag-у (парляменту) і до пруського Landtag-у (сойму).

Вибори відбувалися від години 9. рано до 6. в вечір Агітація була незвичайно велика, як в Европі кажуть, американська. Вулиці Берліна були вистелені всілякими відозвами, зазовамо, малюнками, нераз навіть дуже вдатними і т. д. Розвозили їх і розкидали агітаційні, великі авта, вбрані вінками і хоругвами, на котрих трубіли сурмачі грали орхестри. Тисячі тих авт снувалися по місті, котре, як відомо, має коло 5 миль (45 кільометрів) у просторі. Дітям роздавали хоруговки і бальони з партійними кличами; виборча неділя в Берліні виглядала, як який венецький карнавал. Кожда партія хотіла переforсувати свою лісту і не жалувала для тої цілі ні грошій, ні труду. Агітація мусіла коштувати великі міліони. Мабуть на цілій Україні за цілий рік не видрукують тілько газет, кілько їх тут одного дня висипали на одну вулицю. І здебільшого непотрібно, бо мало хто завдав собі труду, щоби зігнутися і підняти яку летючку. Так тії міліони аркушів паперу і перемінялися під ногами прохожих і під колесами авт в болото, котре на другий день досвіта ціла армія замітачів улиць згорнула і вивезла за місто. Не знаю, чи тая улична агітація переконала кого, бо в Німеччині кождий чоловік належить до якоїсь партії і згори знає, на кого буде голосувати. Але жиємо в часі реклями, так і вибори не можуть обійтися без неї.

Агітації при помочи дреглів, ковбаси, перекупства і насильства тут не знають. Це були виборі чисто галицькі. В Берліні до виборців з такими аргументами не підступають. Тут кождий виборець дістає друковану карту, на котрій є подані числа кандидатських ліст. Німецька національна партія (Deutschnationale Volkspartei) мала № 2, Національні соціялісти 6, демократи 7 і т.д. Виборець значує на лісті, на котру голосує, хрестик, вкладає свою карту в куверту і кидає її до урни в своім виборчім льокалю. Тих льокалів дуже богато, щоби не треба йти далеко до голосовання, бо урни урядують 9 годин безперервно, по урядованню о 6 годині відбувається обчислення і коло години 8. вже приблизно відомий вислід виборів.

Голосувало 30.195.369 виборців, о 706.792 більше ніж при останніх виборах (4. мая 1924). Більше голосів отже й більше послів, бо так постановляє німецька виборча прагматика.

При виборах в маю вийшло 472, послів, тепер 493, себто о 21 більше.

Вже в маю треба було в салі засідань поробити великі зміни, щоби тих 472 послів примістити. Тепер знов бракує 21 фотелів і пультів. Мабуть жертвою впадуть ті вигідні канапи, що стояли кругом салі попід стіну, на котрих посли так радо відпочивали собі по своїх посольських трудах.

Вибори 7 грудня відбувалися під кличем оздоровлення парляменту. Правительство гадало, що дадуть вони спроможність утворити кріпку парляментарну більшість. Надії були мабуть передчасні, бо в результаті не богато змінилося. В дотеперішнім парляменті ліві партії, себто: демократи, соціяльні демократи і комуністи мали 190 послів, тепер мають 207, о 17 більше. Коли зважити, що парлямент збільшився о 21 послів, так тоді це скріплення лівих елементів вийде мінімальне. На ділі воно важне тому, що комуністи потерпіли погром, замість дотеперішних 62 мандати, мають лиш 45. Їх коштом виросли соціялісти зі 100 на 130 мандатів. (17 від комуністів, а 13 нових із загального числа 21 нових мандатів). Праві, національні партії числили до тепер 213 послів, а по останніх виборах числять 216. Центрум мало 65, а має 69. Коли центрум зачислити до городжанських партій, то вийде, що вони мають о 8 послів більше, а ліві о 17, себто ліві здобули о 9 нових мандатів більше ніж праві. Але між лівими дуже великі ріжниці, соціялісти найбільші вороги комуністів, а демократи всеж таки не соціялісти, тільки републіканці. Иншими словами ріжниці в загальним висліді виборів мінімальні.

Як на ліво найбільше потерпіли найскрайнійші, себто комуністи, стративши 17 мандатів, так само на право стратили також найскрайнійші, фелькіши 18 мандатів.

На праві найсильнійші Дайтшнаціонали 111 мандатів, а на ліво соціялісти 130 мандатів. Ці останні будуть тепер найчисленнійшою партією в парляменті. Це властиво і є головна ріжниця між парляментом із 4 мая, а новим, із 7-го грудня. Инші виявляться що лиш тоді, як цей новий парлямент зійдеться на засідання. Трудність в тім, що й тепер нема рішаючої більшости ні на ліво, ні на право, а скомбінувати якусь середину, котрої завязком булоби центрум, також не легко. Американці, що привикли до двох великих партій, а саме до демократів і републіканців, не можуть собі навіть уявити тих труднощів, котрі переживають европейські парляменти, маючи їх цілий десяток.

Вислід виборів:

		Дотепер
Соціялісти	130	100
Демократи	32	28
Центрум	69	65
Фолькспартай	52	44
Віртшафспартай	21	15
Націонали	111	106
Баварська фолькс партія	19	16
Фелькіше	14	32
Комуністи	45	62

Л.

НА ПОЛЬСЬКИХ „КРЕСАХ".

Дня 7-го падолиста, в Мікляшевичахна радянській границі підпалено стайні з військовими кіньми. В огні згоріли всі коні, упряж, сідла, і жовнірська амуніція. Є підозріння, що підпал є актом саботажу антидержавних елементів.

„Слово Польське" під наголовком „З ланцюха диверзійних нападів" вміщає статистику нападів на кресах, де між иншими пише: „По нападі на фільварок Цурків бандити відійшли без поспіху гостинцем на Остріг. Через село Новена їхали в ногу. В Цуркові полишили насмішливий лист до поліції, в якому пишуть, щоб їх не ловили, бо то даремний труд, і застерігали поліцію не гнобити населення. погоня не дала ніяких наслідків, хоча від Цуркова до кватирі відділу 43 п.п. 4 кільометри. Підчас нападу на Цурків поліцаї гуляли недалеко на весіллі і добре чули стріли. Коли до Дубна зателеграфували за підмогою, то прийшла відповідь, що повідомлення треба дати на письмі, а з Острога — що це не урядова пора.".

Цими днями мав місце новий відважний напад на поїзд на цей раз на лінії Барановичі за ст. Лесно. Ватага з кількости 50 осіб о 7 і пів години ранку затримала поїзд і загрожуючи револьверами службі і пасажирам відібрала гроші і дорогоцінні речі. Почтовий вагон пограбовано. ОФіцера і жандармів, які пробували ставити опір, убито. По доконанні нападу ватага безслідно зникла.

Кореспондент холмської газети „Наше Життя" (ч. 44) з Жабинки кобринського повіту, Поліщук, подаючи акфти, про те, як„поліція буквально забиває невинних людей", кінчає кореспонденцію словами: Зі всіх кінців полісся несеться крик: Спасіть, хто в Бога віруе, бо нас забивають!"

Другий кореспондент тої самої газети із Здовбиці рівенського повіту на Волині, оповідаючи про страшний стан шкільництва по українських селах, кінчае кореспонденцію так: „Наївні, вони думають, що „перехрестять нас". Даремна ваша праця: народ хоче освіти на рідній мові і мимо перешкод буде мати її!"

„Наше Життє (ч. 45) подає: „В мин. суботу знову відбулася в міністерстві внутріш. справ (Варшава) конференція кресових воєводів і ґенерал-воєводів при співучасти найвищих адміністраційних урядників. На порядку дня було — положенняя на „кресах".

Цими днями делеґація волинських селян під проводом посла Чучмая відвідала дирекцію скарбової Палати в Луцьку представляючи тяжкий господарський стан українського селянства, неймовірно тяжке податкове обложення і надужиття скарбових урядовців — і зложила меморіял.

РІЧНІ ЗБОРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ
відбудуться
У ВІВТОРОК, 30. ГРУДНЯ С. Р.
О 8. ГОД. ВЕЧЕРОМ.
303 **ВИДІЛ.**

ПРОФ. ІВАН БОБЕРСЬКИЙ
270 MAIN ST., BOX 3737
WINNIPEG, MAN., CANADA.
ПОЛАГОДЖУЄ ВСІ ДОКУМЕНТИ
НА ПЕРЕЇЗД З ЕВРОПИ ДО КАНАДИ.
ПРОСИМО ЗАПИСАТИ СОБІ ЙОГО АДРЕСУ.

НЕПОВОДЖЕННЯ

НАРОДИ ТА УРЯДИ. — ТВЕРДЕ СЛОВО АНҐЛІЇ. — ФРАНЦІЯ, ІТАЛІЯ, ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ТА АМЕРИКА. — ЩЕ РАЗ: А МИ?

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

II.

Вислід недавних виборів в Анґлії, Норвеґії та Німеччині показав ясно, що НАРОДИ не хотять большевизму. Це саме показав вислід невдалого „пуча" в Еспанії: хоч у цім випадку пуч був приборканий силами УРЯДУ, проте за ним мусів стояти НАРІД, бо в противнім разі заколот не був би так швидко зліквідований.

Як же ставляться до большевизму й до совітської влади уряди?

Новий уряд Анґлії дає під цим оглядом найбільш яскраву науку. Коли совітській владі ще судилось якийсь час існувати, то через цілий той час вона не забуде дня 21. падолиста 1024 р. Це був для неї більш нещасливий день, ніж день заключення договору з Естонією, ніж день битви під Варшавою, ніж день заключення ризького договору й навіть ніж день смерти Леніна.

Лондонське Сити тримає в своїх руках долю совітської влади. Це дуже добре знають у Москві, як і в цілім світі. Ніякого значіння не мають договори й приязні відносини з Німеччиною, Францією, навіть Америкою, коли лондонське Сити каже: ні, грошей не дамо. А 21. падолиста, коли Болдуін повідомив Раковського, що Анґлія відкидає договори, перед тим заключені з кабинетом Мекдонелда, то це був не голос Болдвіна, а голос лондонської Сити: НІ, ГРОШЕЙ НЕ ДАМО!

Без великої пересади можна сказати, що для совітської влади це ПРИСУД СМЕРТИ. Яку безглузду господарку большевики не провадили-б, вони все-таки потрібують на свої видатки до 2 міліярдів золотих карбованців річно (державний роспис на 1924—25 р. зведено в сумі 2.080 міл. карб.). Цих два міліярди вони витрачають виключно на свої власні потреби, сб-то на потреби уряду, а не на потреби країни: на червону армію, на компартію, на ГПУ й на 3-ій інтернаціонал. Менше вони витрачати не можуть, не підкопуючи власного існування. Вони вже й так урізують видатки на комінтерн, що викликає серед чужоземних комуністів чимале ремство. Але що порбиш? З порожнього не наллєш.

А совітська скарбниця дійсно стоїть порожнісінька. Виснажена й зруйнована совітська держава двох міліярдів річно дати ніяк не може. Не треба забувати, що й царський уряд при далеко ліпшім стані народного господарства ледве збирав 2 міліярди річно; решту він надолужував закордонними позичками. Але большевики при найкращих умовах можуть зібрати ледве-ледве 500 міліонів річно.

Де-ж взяти решту? Очевидно, треба йти слідами царського уряду — позичати закордоном. І большевики пішли на поклін до лондонських банкерів. Красин мав приказ: „Хоч маленьку, хоч якунебудь — аби позичку". Колиб залишився при владі Мекдонелл, може з цього що-небудь і вийшло-б. А тепер — пропала надія.

День 21. падолиста можна вважати ПОВОРОТНИМ у відносинах світу до большевиків. До цього дня світ наче не знав, на яку ступити. Твердий голос, який пролунав з Лондону, показав і иншим державам дорогу.

ФРАНЦІЯ 28. жовтня визнала большевиків. Нині, по лондонській пригоді, ясно бачимо, яку ціну мало це визнання. Совітський амбасадор Красин сидить у Парижі, а французький уряд розпочав рішучу боротьбу з комуністами. Їх арештують, висилають з Парижу, переслідують. Французький зрадник Садуль приїхав до Парижу, щоб під крилом Красина ширити комуністичну пропаганду. Але Еріо звелів його замкнути.

У концерті великих держав ІТАЛІЯ не відограє значної ролі, тим не менше до її голосу також варто прислухатись. Мусоліні був одним з перших, що зважились визнати совітський уряд. Але побачивши, звідки вітер віє, він цими днями заявив: „Італія дуже дорожить приязністю Анґлії, бо це дає їй змогу провадити ТВЕРДИЙ АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КУРС". І це говориться тоді, коли в Римі сидить большевицький амбасадор, з яким Мусоліні мало не цілується!

Ще меньшу міжнародну ролю відограє ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА, але ця держава якраз тим і цікава, що її закордонна політика завсіди є вірним зеркалом настроїв великих держав. Отже поки великі держави не знали, на яку ступити у відношенню до совітської Росії, доти й Чехословаччина посередничала, сватала й мирила. А нині, коли, здавалося-б, саме настав час визнати совітський уряд, бо левиків держави вже всі визнали, Чехословаччина чогось треться й мнеться... З Лондону віє сильний антибольшевицький вітер... Чи не краще орієнтуватись на нього?

Лишається АМЕРИКА, якої голос важить стільки-ж, скільки й голос Анґлії. До останнього часу Америка також не знала, на яку ступити, не зважаючи на тверді й рішучі заяви Куліджа. Не було в цім питанні єдности ані в політичних, ані в фінансових кругах. Тверде слово Болдвіна немов і тут розвязало всім руки. Дня 21. падолиста те слово пролунало, а вже 26. падолиста обєднання американських фірм, що досі „торгували" з Росією, постановило припинити дальші операції й записати всі дотичні бізнеси на контострат.

Не помогло й те, що на місце сенатора Лоджа прийшов сенатор Бора. Перший, як відомо, був противником узнання совітів, натомісь останній є прихильником такого узнання. Але комісія не приєдналась до думки свого нового голови й дня 10. грудня постановила на раді „зачекати" з визнанием совітського уряду. Все-таки, мовляли, Анґлія ліпше визнається на европейських справах, і коли вона не хоче мати з большевиками нічого до діла, значиться, й нам не варто пхатись поперед батька в пекло...

* * *

Можна отже на основі непохитних фактів ствердити, що як народи, так і уряди однодушно повертаються спиною до совітського уряду.

Коли-б це був уряд народний, збудований на прихильності широких працюючих мас, тоді така ізоляція його не лякала-б. Але тут маємо до діла з диктатурою малої купки політичних спекулянтів, яка держиться виключно терором. Внутрішньої підпори цей уряд не має ніякої, й „щасливі піддані" скористаються першою нагодою, щоб звести з ним порахунки.

Коли цей момент прийде — завтра, через місяць чи через рік, — це в ґрунті річі справи не міняє. Досить того, що орієнтуватись на ТАКИЙ уряд — значить виявляти повну політичну дезорієнтованість.

А в нас знаходяться такі мудрі політики, які саме тепер кажуть: „Нам, Українцям, треба орієнтуватись тільки на радянську владу"... Чому ті мудрагелі не казали цього піт літ тому? Тоді ще була змога з тої радянської влади щось зробити, а тепер, коли вона стала живим трупом, від неї можна тільки заразитись трупним ядом...

Маємо таку вже щасливу політичну вдачу, що все приходимо запізно (вираз генерала Ґренера). Приходимо й до „совітської орієнтації" коли вона вже смердить і цілий світ од неї одвертається, затикаючи носа.

„НАМ, УКРАЇНЦЯМ, ТРЕБА ОРІЄНТУВАТИСЬ ТІЛЬКИ НА УКРАЇНУ".

Колиж ми, нарешті, це скажемо й самі в це повіримо?

Прага, 13. грудня. Радянин.

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!
Поміч потрібна негайно!
Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітинґу ухвалить від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить запізно!

Допомогу посилати через Обєднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ПРО ЛОВИ НА УКРАЇНІ В ДАВНІ ЧАСИ.

Ловецтво це прастаре заняттє українського народа. Українці були ловцями, ще в ті часи, коли щойно починалося у нас хліборобство, всюди були великі ліси і бори і лекше було добути прожиток з полювання, як з тяжкої управи ріллі. В княжі часи ловецтво давало нашому народови великі користи, дуже богато футер і скір з дикого звіря вивожено далеко в чужі краї, до Греції, Персії, Єгипту. Наші давні князі були знаменитими ловцями.

Князь Володимир Мономах у своїм „Поученню дітям" оповідає, як він сам ловив дикі коні і вязав їх своїми руками, і як на ловах тури кидали його на рогах, олень колов його, лосі топтали ногами; як кинувся на нього дик, вкусив медвідь і рись скочив на нього. Залюбки віддавалися ловецтву галицькі князі Ярослав Осмомисл і Дало.

Зпоміж звірят, що колись були на Україні, а тепер цілком винищені, звертають увагу зубр і тур. **Зубр** (бізон) відзначається піднесеним хребтом і є порослий вовною зпереду; **Тур** це просто дикий віл, з прямим хребтом без вовни. Тура винищено в Европі, ще в середні віки, не знаємо навіть докладно, коли він перевівся на Україні. Зубри залишились довше. Ще вXVI в. вони у великім числі над Дністром а також на Волині і Поділлю.. Один подорожник описує, як відбувалися лови на зубрів. Ловці сідають на коні і відганяють одного зубра від стада, потім розставлені у ріжних місцях, кождий зокрема у найбільшому розгоні прибігає до звіра, випускає стрілу (тоді ще стріляли з луків), ранить його і втікає. розлючений зубр кидається за ним — нараз другий стрілець трафляє його стрілою, звір кидає першого, біжить за другим, аж тут і третий стріляє і т. д. Зубр хоче гнати за кождим врешті ослаблений втратою крови паде без життя. На зубрів полювали ще в инший спосіб: ловець ішов на звіря пішки, ранив його стрілою і скоро утікав за найблище дерево; зубр в розгоні ударяв лобом в дерево, а стрілець підбігав і перебивав йому живіт списом. Як ловець не вцілив і знайшовся в небезпеці, инший стрілець показує зуброви червоне сукно, — розюшений звір кидався в тамту сторону, той ловець знов старався перебити його списом і так ведено боротьбу, поки зубр не упав. До таких ловів треба було великої зручности і відваги ловець мусів берегтися не тільки рогів зубра, але й його язика, бо як зубр хопив ним кусень убрання, притягав до себе і перевертав чоловіка.

В XVII. в. на Україні ходили ще цілими стадами олені і лосі, — тепер лосів в нас вже нема, оленів є небогато в Карпатах.

У пущах над ріками жили бобри, які дуже цінилися ізза футра. Числено два роди бобрів, одні були темної краски, майже чорні і звалися „шляхтою", другі ясні рудаві, „називано їх „хлопами", —ловці, казали, що як котрий зі шляхти ставить собі дім то „хлопи" зносять йому дерево на будову. Бобри ставили собі домки на воді, на кілька поверхів, й вилазили то вище, то нице, в міру, як водав підносилася, або спадала. Ловили борів таким способом: Як пси знайшли гніздо бобра, ловці замикали ріку сітями зверху і зі споду, — тоді копали місце, де звітрили пси звіра, — як бобер почув небезпеку, кидався у воду і впадав у заставлену сіть.

У степах літом жили дикі кози цілими стадами, сугаки, бобаки, в деяких місцях також рисі. До кінця XVIII в. у степах доховалися дикі коні. Вони були малого зросту, далеко менші від домашніх коней, голова в порівнанню до инших частий тіла дуже велика, уха великі і гострі, опускаються до долу, очі огнисті, грива коротка і кучерява, хвіст короткий, масть найбільше сіра, мишаста шерсть дуже довга і густа; вони бігли з незвичайною скорістю. Дикі коні жили стадами; ловлено їх тенетами, але дуже тяжко було їх присвоїти.

По степах було також дуже богато дикої птиці, — качок, гусий, лебедів, журавлів, дропів, куропатов і ин. Один старий селянин з Запорожжа оповідав про часи своєї молодости: „ І що то за сила тієї птиці була! Як підніметься з землі, сонце застелить, а як спаде на дерево, то й гилля не видко, а як спуститься на землю, то вона аж зачорніє. А які плодючі були! Одна куропатва виведе бувало, штук 25 купіпят за місяць, а журавлі, як наплодять дітей, то тільки ходять і крюкають. Лебеді, як заведуть битися з собою, то піднімуть такий крик, що батько аж вискочить з хати та давай стріляти, щоб порозганяти!!! Ловець, що йшов на лови, вже вертався обтяжений здобичею.

Від кінця XVIII. в. звірини стає чимраз менше. Людські оселі входять що раз близше у незамешкалі колись простори. ліси проріджуються, дика звірина тратить безпечний захист і пропадає безслідно. Сьогодні з ловецтва жити і виживитися вже ніхто не є в силі; навіть у карпатських лісах і у далекім Полісcю дикий звір винищений до решти Особливо пошкодила українській фавні велика европейська війна і революція, що не минула ні одної закутини нашої землі і всюди безмилосердя нищила дику звірину. А все таки є ще спроби ратувати останки звірини і піднести українське ловецтво. В Галичині таку ціль поставило собі ловецьке товариство „Тур" у Львові.

Др. І. Крипякевич.

1894-1924

Ювилейна Кампанія

ЄДНАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА

МУЩИН, ЖЕНЩИН, ХЛОПЦІВ, ДІВЧАТ І ДІТИЙ ВІД 1-ГО РОКУ ДО 55 ЛІТ ВІКУ

НА ОБОЗПЕЧЕННЄ ВІД $100 ДО $2.000 ПРИЙМАЄТЬСЯ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

$1,200,000.00

НАЙПЕВНІЙША І НАЙСКОРША ВИПЛАТА ЗАПОМОГ НА СЛУЧАЙ ТЯЖКОЇ НЕДУГИ, КАЛІЦТВА АБО СМЕРТИ

Приєднуйте Нових Членів!

КАЛЄНДАР УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗА НА 1925 РІК

Вже сам зверхний вигляд нового календаря У. Н. С. на 1925 р. манить своєю красою. Під зглядом технічного зладження він справді артистично викінчений. На окладинці красуються українські вишивки, а в середині повно дуже гарних друкарських прикрас.

Зміст календара ріжноманітний. У ньому подано короткий начерк історії і розвою У. Н. Союза, причина великого зросту і величний стан нашої організації. Відтак слідує цілий ряд коротких розвідок з нашої і чужої історії, життеписі визначних людий, статті на сучасні теми і т. п. Крім того є декілька віршів і дві повістки, а саме довша повістка Ф. Дудка і коротенька М. Бурлаки. Повістка „Чорний Крук", написана дуже гарною мовою і зворушує читача своєю козацькою традицією та описом переживань під московською кормигою.

Оповідання „Похорон" зложене на підставі події із часів Махнівщини.

Цілий календар вельми цікавий і повинен вдоволити хоч як вибагливих читачів.

Ціна усього 50 центів.

ДІТОЧІ ТЕАТРАЛЬНІ ШТУКИ.

	цнт.
Бунт ляльок, комедійка в 3-ох діях (18 осіб)	10
В чужім пірю, картина в 3-ох діях (10 осіб)	10
Дарунки русалок, фантазія в 2-ох діях (16 осіб)	10
Добрі діти, з життя амер. школярів в 3-ох діях (8 осіб)	15
Іменини Влодка, комедійка на 3 дії (8 осіб)	10
Коник стрибунець, сценічна гра в 1-ій дії (5 осіб)	10
Лісова казка, сценка на 1 дію (10 осіб)	10
Печери, сценка на 1 дію (8 осіб)	10
Соняшник, в 3-ох діях (9 осіб)	15
Сироти, в 1-ій дії (10 осіб)	10

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ВИЙШЛА З ДРУКУ

НОВА ТЕАТРАЛЬНА ШТУКА

МУЖИК ПАНОМ

КОМЕДІЯ В ПЯТИ ДІЯХ

(Переклад з данського М. Ценевенка).

ЦІНА — — — — — — — — — — 25 ЦЕНТІВ

Замовлення слати на адресу:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

„Просвіта" наших „комуністів" в Геркімер.

Хотяй тут громада українська, числом не дуже то велика, а всеж таки має свою церков і галю, де може проявляти народне життє. Проводиться при церкві українська школа, виставляється театральні штуки і таке инше. Час від часу відгукнеться жертвою — хоч малою — на підмогу батьківщині. Одним словом проводиться по змозі народна робота, та по своїм силам спомогаєсь рідних людий. Далеко краще все моглобся розвинути, якби не наші киринники-комуністи, котрі на таке щось дуже захланно дивляться; їм заздрість, що вони нездатні нічого зробити, то бодай покиринять тим, що здібні дещо зробити і мають до того охоту.

Як відомо читачам, то нігде не бракує жидівських послугачів; так самo і в нас їх чорт посіяв! Українському народови не хотять служити, як члени того народа, а жидам то служать за патинків. То не тільки, що не служать свому народови, але тим киринять єще, що радо своєю працею хотілиб послужити. Щоби нібито себе вважати більше поступовим комуністом, так не треба належати ні до церкви, ні до ніякої другої української організації — так вони думають. Мати що до діла з тими, що туда належать також не годиться, — бо тоді вважає себе непоступовим Отже, щоби відріжнитись, наші комуністи заложили собі большевицький „Клюб Просвіти". Це тільки назва „Просвіта" а по правді просвічуються „самогоном" і „образцями". Окрім самогонки і карт нічого там ніхто не побачить і жадна там „просвіта" не ведеться. Нехайби вже і большевицька про світа, коби просвіта, а то — то ніяка! Ось буде інтересно познакомитися читачам з тою просвітою, наших короткоштанких мальчиков: Галя де проводиться своєрідна „просвіта", там всі вікна позаслонювані, написі жадної нема — і взагалі ніякого знаку — звичайно позаслонювано, як „сотун". Чоловік шукаючи цьої просвіти, може мати на увазі тільки „салун" Хіба зайшовби великим чудом до середини, то з той час, хтось йому скаже, що він знаходиться в „Клюбі Просвіти"! А там: кількох „просвічених", залиті на пів брагою, а в задній кімнаті деякі єще пробують так „просвітитися". Деякі вже мають досить тої „просвіти" і траскають в образці, а головні ватажки, стережуть дверей, та сперечуються за тих, що ходять до церкви, або за тих, що в Бога вірують. — Все провадиться шепотом. Книжки, ані часописи ніякої нігде не видно.—Хіба з декотрого заховані в кишені большевицькі „істи" (У.Щ.В.). Ціла ця „просвіта" під ключем.

Українці, що належать до церкви, чи до якої іншої української організації, не можуть бути членами цеї „просвіти". Кождий член цьої просвіти має осібний ключ, котрим дістається до середини „просвіти". Нечлени та взагалі незнакомі, якіб то не були — зайти до середини ніяк не можуть, а хто бажавби вступити до тої „просвіти" мусить наперед всего скупатись в помиях цьої „просвіти" і приняти вінець большевизму, та заприсягнути Ленінові. Аж тоді доперва може стати членом поступової „просвіти" і дістає ключ від неї. Часом можна туди дістатися за посередництвом і великим знакомством котрого з членів — що туда впровадить — але тоді вся „просвіта" втихає. Спитати, чому дещо не читають, або відчитів дають, чи що там инше. Зачинають блеяти. То ми... то є... в нас нема так... ми не маєм... ми не такі... ми хотілиб так... ми не хочемо того... Спитайте чому в злуці цілої української громади, спільно не ведуть народного життя, та спільну не ведуть просвіту, так вони тобі зараз починають: про попа про церков, про Бога — це в них перший аргумент. Кажи йому: до попа, ані до церкви ніхто тебе не тягне, — що тут говориться, о загальній народній праці, бо всі єсьмо Українцями, один і той самий нарід, та за чим нам розбиватись на партії, то він того й слухати не хоче! Хоть ти йому, що хоч кажи, хоч ти йому, як старайся вияснювати, то він не послухає. Кажи йому, що більшевики грабують Україну, що розстрілюють найкрасших синів України, що здирають послідну сорочку, з українського селянина і робітника; що жадної волі Україна не має під большевицьким гнетом, то він все тобі, як той Стецько: Дарма! дарма! і ще раз дарма! Він цего не хоче розуміти і не дає собі говорити а тільки: Дарма! дарма! дарма! Раз такий большевицький Стецько, нахлептався жидівських помий то, він вже ніяк не може їх виригати, хотяй помпуй з нього. Він ніяк не може погодитися з тим, щоби відібрати в него ті помиї, а дати йому з мяса юшку. В нього лучші жидівські помиї, як українська юшка. Він з таким захватом ті жидівські помиї хлепче, що не має в нього часу оглянутись і спостерегти щось лучшого.

Старайся з ним порозумітись, як хочеш, то він все тобі ставить перед ніс: попа церков і Бога. Він думає, що піп, церков і Бог на перешкоді до всего, та що як в те вже не вірить то він просвітний комуніст! — Бачить своє спасенє тільки в Леніні Троцькому і їм подібних. Він більш нічого не хоче знати від тих помий, котрі насилу Жиди в нього вляли. — От і просвіта! Злуки народної не хотять, народности ніякої не признають, на ніякі цили народні не дадуть; все що роблять Українці, вони того не признають, їм все не до вподоби! По щож ви, водоноси жидівські, зветесь Українцями, коли ви жадної справи української не попираєте, на ніяку ціль українську ви не даєте, на нішо не годитесь, що Українці роблять, і ніщо вам українське не до вподоби? Ви нічого не хочете, щоби було, ні вами роблено, ні ким иншим. Зрозуміли вас добре тутешні Українці громадяни, до чого ваша „просвіта" веде, — до чого ви мальчаки стремите і тому не хотять нічого спільного з вами мати. Певно, що з жидівськими помийниками жити в добрі трудно. Ваші наклепи вам нічого не поможуть. Ми, що зачали будемо і продовжати, а вам кінець прийде скорше, чи пізнійше. Ви заманили декотрих громадян, до своєї „просвіти", але я думаю, що вони скоро опаматаються — і чим скорше тим буде для них лучше. Будьте певні, що громадяни, які беруть участь в народній роботі при церкві, чи деинде ваших закликів і наклепів непослухають, а будуть народню роботу робити. Ви не бажаєте добра для свого народа, і не хочете служити свому народови. А ми бажаємо добра: служимо і будемо служити. Ті що зайшли невідомо на той жидівський смітник, під назвою „Клюб" — повинні опамататися, і спитати себе, в чию користь ви це робите? Яка користь вийде з цего для українського народа? Що тоді для вас останеться, як повстане вільна Україна? Спитайте себе, чим ви є для свого народу і батьківщини?—Чи не хрунями, або чимсь ще гіршим? — Подумайте, ті всі, що йдете за проводом большевицьких агентів, яку ви шкоду наносите свому народови, вашими кирнями. Цеж краще довіряти своїм провідникам, таким самим Українцям, як і ви, ніж якому Жидови, чи то послугачеви. знаймы і пригадаймо собі приказки: „Хотяй не красше, але своє власне"! „ліпша своя хата ніж чужа палата" Нам нема що слухати тих, що хотілиб, як найскорше втопити Україну в большевицькім багні. Нам треба братися до спільної праці в користь свого народа. — Миж сини одної матері! Коли вони перестануть крутити вам большевицького „юра", так тоді вам яснійше стане, по котрій стороні правда, де ваш добробут і дійсна просвіта.

Я також належав до того „Клюбу", але побачив, що там просвіта ведеться під прапором „самогона", карт, та що та просвіта жене нас в пропасть; проте я наплював на неї, і пішов там де жиють люди народнім життям; де є дійсна поступовість і просвіта. Раджу також і всім другим товаришам здорово подумати над тим, що роздільна поступовість далеко не забіжить; і що поединчо ми не богато осягнемо. Нам треба йти в однім народнім напрямку, до власної просвіти. Спільною просвітою напевно здобудемо собі волю і свобідну неподільну Україну, де будемо господарювати своїми, а не чужими послугачами. Знаймо, що ніхто добре нам не побажає, як би його сами собі не побажаєм. Всяких післанців большевицьких ми залишім а берімся до спільного діла, а тоді і згода між нами буде і просвіта будесвоя!

Бувший Клюбовець.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинг відбудеться в середу, 31. грудня 1924, о год. 7.30 вечером. Обовязком є кождого члена прибути на річний мітинг, щоби почути справозданнє урядників на 1925 рік. Неприбувші члени на річний мітинг платять кару після статута товариства $1.00, від котрої нема відклику, хиба що член був тяжко хорий і мусів лежати в ліжку і мельдувався у секретаря про таку слабість. — Антін Онисик, секр.

ТОМАСТАВН, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 222, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбувся 14. грудня, на котрім вибрано новий уряд на рік 1925 як слідує: Предс. Михайло Пастернак, заст. Михайло Шимінка, касієр Петро Кісілюк, заст. Павло Бойчук, секретар Стах Блажко, заст. Олекса Кобилінський, контрольори книжок Йосиф Шеремета і Олекса Олешко, надзирателі хорих Павло Перчак і Корнило Вовчук, надверні Гарасим Каспир і Юрко Гвязда, господар галі Саверко Береза. Новий уряд просить всіх членів, щоби на мітинги являлися в означений час.

АВОКА, ПА. На річнім мітингу Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, вибрано новий уряд на 1925 рік як слідує: Николай Колодій, предс.; В. Лісний, заст.; Стефан Сеньків, кас.; Петро Бонк, заст.; І. Соколовський, секр. рекорд.; Т. Колодій, заст.; Йосиф Ласковський, В. Гадух і Іван Вашкевич, контрольори; С. Шиманський і Гринько Кричкевич, дозирателі хорих на Музик; Петро Ковалишин; хорунжий Стефан Старик; заст. хор. М. Ковальський; Ст. Мечніковський, капітан; Б. Сініла, дверник. Мітинги будуть відбуватись як і перше у другу неділю по першім. Слідуючий мітинг відбудесь 11. січня о годині 3-ій попол. в А. Турка гали під ч. 814 Мейн улиця. Контрольори здадуть справозданнє з обрахунку книжок. Кождий член повинен бути на сім мітингу. Проситься привести на мітинг своїх знакомих і приятелів і вписати їх до У. Н. Союза, поки є добра нагода. На мітингу будесь роздавати календарі. — І. Соколовський, секр.

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ НА КИЇВ—ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий военно-історичний огляд). Части І., ІІ. і ІІІ. з 23 кольоровими схемами-шкіцами і документами в додатку. Ціна .... 70 ц.

М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна .... 20 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картина Жерт і Трудів). Ціна 15 ц.

Василь Софронів — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна ...... 10 ц

Евген воровський — СЕРЕД КУЛЬ І ҐРАНАТ. (Начерки). Ціна ...... 10 ц.

Софія Тобілевич (Карпенко-Кара) — РІДНІ ГОСТІ. (Спогади з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ...... 10 ц.

Замовлення разом зі залученнем належитовсти (моні-ордер ,або марками) слати до:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ

„СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ Ії СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладнійші відомости з теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ НА ЦІЛИЙ РІК	$ 7.00
„ „ НА ПІВ РОКУ	$ 3.75
„ „ НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.00

В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:

„ „ „ „ НА РІК	$10.00
„ „ „ „ НА ПІВ РОКУ	$ 5.00
„ „ „ „ НА ТРИ МІСЯЦІ	$ 2.75

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часопись.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ВСЕСВІТНІЙ ВРОЖАЙ ХЛІБА І ЙОГО ВЖИВАННЯ.

З липня місяця, коли почав визначатись врожай хліба в сьому році, почали підноситись ціни на хліб на всесвітньому ринкові. Ці значно підвищені ціни з деякими хитаннями істнують і тепер. Ціна на пшеницю в Шікаго піднялася із $1.12 до $1.50 за бушель і тільки умови на липень 1925 р. робляться по $1.30 за бушель. Слідуючі цифри показують порівнюючі ціни на пшеницю на шікагоському ринкові.

В цифрах за бушель:

1913	середня за рік ціна	68,50
1923	Січень	118,87
	Квітень	121,67
	Липень	103,37
	Падолист	107,62
1924	Січень	107,50
	Липень	102,12
	Серпень	131,75
	Вересень	124,12
	Падолист	146,25

Таким чином ціна на пшеницю в американських Злучених Державах зросла проти довоєнного часу на 215%, тимчасом як указник (index) товарових цін стоїть біля 150 (приймаючи цей указ в 1913 р. за 100).

Причину цього явища, котре має велике значіння не тільки для американського але для всесвітнього хазяйства, бачать у злому врожаєві хліба в сьому році, але не треба забувати, що дуже велику ролю грає ще і збільшення вживання хліба в минулому році, через що постійно ростучі запаси хліба значно зменшилися.

Розглянимо цифри врожаю і вживання хліба в 1923—1924 р.

Для головніщих держав Европи маємо слідуючі цифри врожаю пшениці в міліонах подвійних сотнарів: *)

	1924	1923
Франція	76,8	75
Італія	48,	61,2
Гішпанія	37,1	42,8
Німеччина	25,4	29,
Угорщина	13,7	18,4
Болгарія	10,3	9,9
Югославія	19,1	16,6
Англія	13,7	15,5
Чехословаччина	9,3	9,9
Польща	11,7	13,5
Бельгія	3,4	3,6
Австрія	2,5	2,4
Голяндія	1,2	1,7
Швеція	2,2	3,
Швайцарія	1,3	1,5
Литва	0,9	0,8
Финляндія	0,2	0,1
Усього у Европі	276,8	304,9

Крім де-яких незначних держав тут бракує Росії і Румунії. По послідним ще непевним статистичним відомостям врожай пшениці в Росії (зі всіма републиками) і Румунії виносить в цьому році біля 33 міл. сотн., що є значно менше ніж в минулім році. Для всеї Европи маємо 310, а рахуючи обережно біля 300 міл. сотн. проти:

334 сотн.	— в	1923
278 „	—	1922
281 „	—	1919-21
353 „	середн.	1909-13

Причини злого врожаю в цьому році є виключно кліматичні умови (довга зима, не сприяюча для зросту хліба температура) а не зменшення посівної площі.

Таке ж явище ми бачимо і в других частинах світа (в міл. сотн.):

	1924	1923
Злучені Держави	227,7	213,8
Канада	79,4	121,1
	307,1	342,9
Британійська Індія	99,1	101,4
Фр. Східна Африка	12,8	18,0
Египет	10,1	11,1
	122,0	130,5

*) В де-яких випадках оцінка приблизна.

ВИЙШЛА З ДРУКУ ДАВНО ОЧІКУВАНА
НОВА РАХУНКОВА КНИЖОЧКА
З ІНФОРМАЦІЯМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ З ДОДАТКОМ ДРУГИХ ЦІКАВИХ ВІДОМОСТИЙ.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовлення разом з грішми посилати на адресу: „SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

В південній части світа маємо для Аргентини, Чілі, Уругвая, півден. Африки, Австралії і Нової Зіляндії:

1924	1923
119	123

Усього для північної части землі: 729,0 817,0

Всесвітній врожай: 848 940.

Найбільшу ріжницю проти 1923 р. показує врожай в Канаді, де він складає тільки 60% проти врожаю минулого року. А площа посіву зменьшилась тільки на 1%. В Злучених Державах площа посіву зменшилась в 1924 р. на 7,7% проти минулого року і на 16,4% против середньої пос. площі за 1918-22; врожай же в сьому році на 6,5% вище врожаю минулого року і тільки на 5% нижче середнього врожаю за 1918-22. Для всеї північної Америки — з Канадою бракує проти минулого року 36 міл. сотн. і 6 міл. проти 1918-22.

Як попередня таблиця показує збір пшениці на всьому світі в сьому році менший приблизно на 90 міл. сотн. проти збору в 1923 р., що становить біля 11%.

Не треба забувати, що врожай в східних і південних губерніях Росії і України дуже злий в цьому році і тому експорт збіжа з Росії може й буде в цьому році, але не в такий кількости, аби це зробило якийсь вплив на всесвітній ринок.

Тут треба зазначити всесвітній врожай иншого крім пшениці збіжа.

Врожай жита в Европі (Крім Росії) дав в міл. сотн.:

	1924	1923
В Канаді	3,3	5,9
Амер. Штат.	17,5	16
Усього	192,2	29,34

Остаточних статистичних відомостий з Росії ще не мають ся як відомо що загальний врожай хліба в цьому році значно менший минулого р.

Бракує в цьому році проти минулого біля 15%.

Остаточних відомостий про урожай кукурузи ще нема, але можна вже встановити що в Злуч. Державах врожай менший, ніж в минулому році і дасть приблизно на 130 міл. сотн. кукурузи менше; в Аргентині кукурузи приблизно на 16 м. с. в цьому році більше чим в минулому. Відносно ячменю і вівса можна приблизно встановити, що ячменю у сьому році на 5% менше, а вівса на 1,5% більше минулого року.

Вживання хліба.

В експертуючих державах призначено було до вивозу в 1923-24 р. в міл. сотн.

Канада	Злуч. Держ.	Аргент.	Австралія	Індія
100	51	55	25	15

В дійсности ж вивезено в тому році з тих же держав (разом з лишивш. запас.)

зерна і муки

98	47	58,9	25,9	16

Для всіх цих держав майже не було збільшення в 1923-24 р. Проти минулого року, позаяк призначені до вибору кількости, котрі вираховувались на підставі кількости вживання в минулому році, приблизно покривались дійсно вивезеними і лишившимися запасами.

Імпортація держави Европи, Египет і Японія в

	1922-23
Мали власн. продукц.	297 міл. с.
Імпортували	156 „ „
	453 міл. с.

	1923-24
Мали власн. продукц.	367 міл. с.
Імпортували	170 „ „
	533 міл. с.

Дякуючи збільшенню місцевого врожаю і відносні низькі ціни на ввізний хліб в минулому хозяйственому році, вживання хліба було приблизно на 18% більше, ніж в 1922-23 році (приймаючи однак, що запаси на початок обох хоз. років були незначні).

Не приводячи подрібних відомостий відносно вживання хліба в ріжних державах покремо, зазначимо тільки, що найзначнійше збільшення вживання бачимо в Японії і инших східних державах, потім в Німеччині, Австрії, Франції, Великобританії, Чехословаччині і в північних державах.

Причина цього збільшення вживання хліба за послідний рікне зовсім ясна, але правдоподібно, що відносно дешеві ціни привели до збільшення як безпосереднього вживання хліба так і вживання для промислових цілей і для корму худоби.

Треба зазначити, що для богатых малих, по всьому світу роскинутих, держав, импортуючих збіжжа, нема статистичних відомостий, і їх можна одержати приблизно тільки при допомозі рахування. Загальна кількість вивозу без відниманих цифр ввозу дасть нам ці відомости. В послідньому році це складало біля 70 міл. сотн. проти 35 міл. в минулому році.

На прикінці приведем коротеньке порівнання вивозу і вживання хліба за 1923-24 р. в міл. сотн.

	Вивіз в 1923 р.	Призн. до вив. в 1924 р.
1) Канада	100	55
2) Амер. Штати	51	80
3) Аргентина	55	48
4) Австралія	25	25
5) Індія	15	15
Усього	246	223

Вживано було в Европі, Японії і Египті в міл. сотн.:

	1922-23	1923-24	1924-25
Власн. прод.	297	363	317
Ввезено	156	170	?
	453	533	?

Рахуючи вживання хліба в цьому році рівно вживанню в минулому то для ввозу в зазначені держави треба 216 міл. сотн. і 70 міл. сотн. для тих скрізь роскинутих невеличких держав, про котрі згадано вище, себ-то 286 міл. сотн до вивозу ж є 223 міл. сотн.

Аби запобігти трудноцам і значній підвищці цін на хліб на всесвітньому ринку, — прийдеться зменшити вживання хліба в цьому році до норми 1922-23 і прежних років.

Економіст.

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висилення нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги.
Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. a Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 4. попол.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евн
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОТРІБНО женщини до чищення мойого офісу кождого дня. Прошу голоситися в понеділок, середу або пятницю вечером, або в неділю рано. Dr. JOHN SMITH Jr., 327 E. 17th St., New York City. 302-3

ПРОДАМ ГРОСЕРНЮ І БУЧЕРНЮ в добрім положенню, межи Українцями і Словаками; бизнес вироблений, місячний оборот $3000, при шторі є помешкання; причина продажі: инший інтерес на руках. Голоситися під ч. 52 KETCHUM STREET, N. S. PITTSBURGH, PA. 303-3

СТАЛИЙ і добрий заробок для мущин і женщин в кождій місцевости за кілька годин денної праці. Оферти висилати зараз до D. Wrublewski, 180 Ave. C., New York, N. Y. Dpt. 18-B.

ДІМ НА ПРОДАЖ.
Маю на продаж новий дім на сім покоїв. Заїзд на автомобіль і місце на гараж. Ціна $6.500. Готівкою $800, а решта на легкі сплати. Дім знаходиться на контрах в Лонг Айленд, близько школи і стації. Голоситись 1-го січня 1925. до ПЕТРО ДОЦИК, 1784 Old South Road, Aqueduct, взяти трен з Бруклина Flatbush Ave. Sta. і висісти на Aqueduct, L. I. 303

НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ КОЛЯДИ.
15503 Бог предвічний і Христос родився. — 27015 На небі зірка і Всі разом співайте. — 3995 Бог ся рождає і Нова радість стала. — 4042 Радуйтеся всі люди і Нині Адаме. — 7307 Нова радість стала і Небо і земля. — 7308 В яслах лежить і Радуйтеся всі люди. — 7259 Всеселенная веселися і Ірод цар. Ціна 75 цнт. — Кромі коляд маю великий вибір инших рекордів. Замовлення і гроші шліть до: 01-04
ANDREW BARNA,
252 Nepperham Ave., Yonkers, N. Y.

ЩОСЬ НОВОГО!
Подаю до відома всім читачам „Свободи", що хто зголоситься до мене і подасть свою адресу, то певно непожалує. Хто зотійни скористати з сеї нагоди то нехай зголоситься як найскорше. 303
F. M. NIMCHEK
BOX 65, BENBUSH, W. VA.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.
Найновійший електричні апарати.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за **В. Лозинським** переповів **М. Ценівський.**

(Продовження)

(8)

Але я не виявляв цього перед Матвійком, лише кажу дальше:

— Матвійку, маю я до тебе просьбу. Знаю, що ти добра душа і все був для нас щирий. Може бути, що тут за мною або за мамою питати-муть. Може про батька яка вістка прийде, може і сам батько ще вернеться — хто знає, Бог милосердний і дивні дива діються на світі — може також зі Львова від Вірмен прийде яке письмо, може від козака Семена хтось мене буде шукати, бо я маю ще його кобзу у себе — то щоби ти про це знав і всім говорив, що моя мама в Стрілковичах у ткача Севастіяна, а я буду в Соли, при жупі на роботі. Може і пан Серебкович, ще батькови цю нещасну фірманку нараїв, переказувати-ме що.

— А може й король за тобою питати-ме — каже жартом. — А що йому сказати?

— А повинен би питати — кажу — бож обіцявся дати батькові конфірмацію на солтисівство. Боже мій, Боже! А нуж прийде королівський декрет?

— А має цей декрет ноги? Бо як не має то сам не прийде — питає Матвій.

— Тобі, Матвію, — кажу — жарти в голові, а мене серце з горя рветься.

— Чорт своє, а баба своє. — Я бачиш не жартую. Але ти знаєш, як у нас кажуть: „Не вір Ляхові як псові — а король Лях — як можна йому вірити. От і наш Сагайдачний повірив і сам помер від ран за короля й Його Польщу, а нас Ляхва як мучила, так мучить. Таке й із твоїм декретом.

— То з декрету ніщо? — закликав я.

— Мудрій голові досить дві слові — каже Матвійко.

— Правду кажеш, а хоч би й прийшов, то з замку тільки через руки підстарости або Кайдаша. Як жеж би вони його не скрили — кажу. — Тепер уже мені ясно.

— Король із декретом, а Кайдаш із мушкетом — каже на це Матвій. — А тепер бувай здоров. Я як щось побачу чи почую то хоч і до Соли до тебе примандрую. — Гей, коби ви на солтисівство вернули. А то би я раз заграв Кайдашеви:

— Нехай тебе попращають
Скажені собаки,
Нехай тебе привітають
Із пекла чортяки.

І пійшов Матвійко співаючи як мене оставив, так довгу хвилю стояв я на місци роздумував над цим, що мені сказав. Що тепер робити?

Так мені товклися думки в голові, а тимчасом увійшов я до ліса. Завернув ід поляні, на місце, де Семен закопав цю таємничу річ, про котру я не знав, що то було. Тепер жеж на неї можуть натрапити люди, що в лісі печі копати-муть і попіл палити.

Я памятав добре кожен знак, легко розпізнавався. Та ще було доволі далеко від Семенової поляни, а вже чую: бах, бах, бах! — валять люди сокирами, а ліс ачеб і собі говорив: бах, бах, бах! — милями відповідає, що виразно здається, начеб дерева з жаху перекликувалися між собою.

Приходжу на саме місце, дивлюся й очам не вірю: на поляні, про котру Семен думав, що там хіба вовк часом заблукається, аж роїться від людий, стоять шатра з галузя і візки, лежать усюди сокири, пили, рискалі, мотузя, драбини. Ось тобі тайна! Заходжу в голову, як ці люди тут дісталися, бо по дорозі ніде не здибав я сліду ноги людської. Йду між них, начеб також до роботи належав — і розглядаюся на всі сторони, щоби бачити, куди це все примандрувало на поляну.

Недовго треба було шукати. Нема що казати: Семен не дурний, то правда, але цим разом не показав козацького розуму. Не знав тутешніх лісів, так як і я не знав їх. Узявся до ліса з цього боку, з котрого до поляни було і дуже далеко і дуже тяжко, отже думав, що то якраз глибина нетрів і сам кінець світа. А не знав, що з іншого кінця беріг ліса був близько а дорога зовсім легка, бо рівна й гладка, що йно дерево вирубати, а возом на поляну заїдеш.

Розглядаюся тепер іще пильніще по людях і знаряддю. Бачу: від цієї скелі, а то якраз просто від щілини, начеб стрілив що крок майже кілок за кілком вбитий в землю — і хто знає, чи котрий з них не сидить на самім девятім крові. Підійшов я до одного з хлопів і питаю, на що кілки повбивані?

— Тут будуть копати — відповідає.

— А коли ж зачнете?

— Може сьогодні, але найпевніще, що аж завтра, бо чекаємо на цих Німців зі Львова, а якось їх не видати — каже хлоп.

Колиб мені обухом по голові вгатив, так мене приголомшив був, як цією вісткою. Пійшов я з поляни в ліс, бо не хотів, щоби мене які знакомі люди бачили. Але не йшов далеко, так що міг добре бачити споза дерев, що там діялося.

Сів я на мохові, підпер голову руками і так сидів довго, а на плач мені збіралося, що я вже на це все дурний і ради ніякої не бачу. Бо щож робити? Зробив мене Семен сторожем і довіреним своїм, під присягою і клятвою мене оставив. Цієї закопаної речі рушити мені не вільно, алеж і глядіти на це спокійно не можу чейже, як її мині найдуть, рушать і забіруть. Знати це, а не радити і не рятувати, тож прецінь буде також зрада і зломання присяги. Головне це, щоби Семен мав, що закопав. Коли я викопаю, то йому цього свято додержу і гордо скорше дам, ніж допущу, щоби хто забрав. Але як це зробити? Треба підіждати ночі. Як люди забіруться з поляни, візьмуться до роботи, щоби лише самі за дня не зачали ще копати.

Так отже сиджу в укриттю, жду і пильную. Сонце вже добре почало клонитися із заходу, ліс потопав у мрачній тіни, хоча зі лісом іще день мусів бути. Затихло рубання — і бачу, люди забіраються до дому. Пійшли всі, один лише остався. Певне для вартування знаряддя. З одним то вже менше біда — думаю — але всетаки тяжко, боже не переможу його ані не вбю. Отже мусіти буду чекати темної ночі і вважати, коли засне.

Не спускаю цього вартівника з ока, прошу Бога, щоби то йому скоро схотілося спати. Він трохи вештався по поляні, взявся складати на купу оставлене знаряддя, але перестав, начеб когось виглядав, може своєї жінки, що мала принести йому вечеру. Свиснув також кілька разів, наче на пса, подумав хвилинку, а вкінці закинув полотнянку на плече й пійшов.

Поляна опустіла. Я ще жвилиночку підіждав, чи не вернеться. Колиж бачив, що вже його ніде між деревами не видати, вийшов я з кривки, схопив рискаль і взявся до роботи. Серце билося в мене. Так як мене Семен учив, відмірив я девять кроків, прикляк, назначив собі місце від коліна, встав і нумо копати. Я вже й не оглядався ані не наслухував, чи не йде часом хто. Нінащо воно не придалося би, бо мені з цього страху і зворушення очі й уха заступило. Бреніло мені в голові, наче в улию.

Недовго я копав. Ледви кільканацять разів рискалем землю викинув, натрапив на щось твердого. Був то великий череп із горшка. Відкинув його на бік і бачу другий черп такий самий, а на ньому шкіряний мішочок, такий малий, що його в пригорщу легко можна взяти, обвязаний червоним шнурочком і довкола добре оплетений. Мерщій сховав я його за пазуху й хочу поглянути чи нема ще чого, коли наразчую, хтось мене хапає за обшивку й чую зо собою слова:

— А ти злодію, ти що копаш?

Я задеревів. І здалося мені, що душа у мене вискочить! Уже не треба було мені оглядатися, хто це такий, бо по голосі і по цих словах, з мадярська виговорених, пізнав я, що то гайдук Кайдаш.

Хвилиночку я наче занімів, але лише хвилиночку. Бо раз уже я знав, що то Кайдаш, ворог, розбишака, злодій нашого хліба, тай в мене дух мести вступив, така горяч облила мені серце, на таку відвагу, а радше на таку лють — зібралося мені, що був я дав порішатися на кусні, а не втікав би перед ніким.

Зірвався я на ноги й шарпну з усеї сили, а він мене за каркозки держить, начеб залізними кліщами схопив. До землі притискає мене. Тоді схопив обіруч рискаль і як ним не замахну з усеї сили поза себе, так на сліпо, не знаю куди вцілю, чи в голову чи в рамя чи в ноги гайдука — так іно вчую зойк й чую, що мене рука пустила, а Кайдаш бух! на землю.

Скочу я вперед і обертаюся до Кайдаша, а держу рискаль обома руками, готов боронитися аж до смерти — і бачу, що Кайдаш лежить на землі, а кров йому з голови цюркотить, а коло нього стоїть підстароста Балчинський і ще якийсь чоловік високий, рудий, по чужинецькому зодягнутий, у лосевому кабаті, з маленькою шабелиною при боці. Певно один із цих львівських Німців. Німець той не рушився з місця, лише в мене малими очима як бі стрілив, так гостро і пронизуючо глянув — а підстароста з залізним джаганом на мене валить:

— Бий! Убий! — кричить.

Ухилив я голову перед джаганом у саму пору, бо підстароста мало що не вдарив мене гострим кінцем. А тоді напевно не вийшов би я був із життям із цього. Одинокий рятунок було втікати. Отже стільки лише мене Балчинський бачив, що йому треба було на розбиття голови, колиб джаган був не хибив. Скочив я в ліс, тікаю, скільки мені сили й відділ ставало. Чув я лише крик: Держи, держи! — але щораз дальше й слабше, аж зовсім затих у лісній глуші.

Припав я на землю як нежи вий від великого змучення. А мусів я зовсім зімліти, не знав що зі мною, так начеб від життя і від усякої притомности відійшов. Коли вкінці прийшов до себе серед шуму дерев, оповитий нічною темрявою, не знав спочатку де я і що зі мною. Щойно за хвилину стануло мені все перед очима, що приключилося на поляні.

Помацав за пазуху, чи цей викопаний мішочок маю ще. Коли переконався, що є, майже не жалував уже мого клуночка з святочним одінням і чобітьми, що остав на полянці, хоча то було все мое добро — і заснув я здорово, наче на наймягшій постелі.

(Дальше буде).

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
120 E. 34th ST., NEW YORK, N. Y.
Тел. Caledonia 9014
Недуги мужчин, женщин і дітий.
Урядові години: від 9. до 10. рано, від 5:30 до 7,30 вечером.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на рік 1925
ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ.
Між иншими на увагу заслугує Календар під назвою „Скажи мені правду мій милий козаче", мотиву українського в 14 кольорах, дуже гарно викінчений, ціна за оден календар з пересилкою 30 ц., 4 за $1.00. Шторникам агентам і для тих, що хочуть занятись продажю Календарів, висилаемо спис 25 ріжнородних Календарів імпортованих з краю за гуртову ціну. За $4.00 вишлемо 25 календерів на 1925 р. Замовлення посилайте на адресу: 228
UKRAINIAN BAZAR,
[illegible] New York, N. Y.